

‘Rivierklei heeft graag een volle benzinetank’

Land van Rijn en Waal

Deze keer staat een bedrijf op de rivierklei centraal. Ik ben op bezoek in de Betuwe bij de familie Van Olst in Andelst. Dit kerkdorp is gelegen tussen de Waal en de Rijn. De wisselende grondsoorten van hun bedrijf vereisen een goede verzorging. Als tegenprestatie blijken er goede teelten op mogelijk te zijn.

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Wat mij opvalt

Op school leerde ik dat rivierklei moeilijk te bewerken is vanwege het lage kalkgehalte. Daarom was ik benieuwd hoe akkerbouwers daarmee omgaan. In de praktijk blijken er goede teelten mogelijk te zijn. Redelijk makkelijk ogenschijnlijk – maar dat is juist het kenmerk van vakmanschap.

Het bedrijf van Nico, Betty en Hein van Olst in Andelst (GD) beslaat 155 hectare en bestaat uit meerdere grondsoorten. Ook beheren ze 50 hectare voor derden. De gebouwen staan dicht bij de rivier, op korte afstand van de Waalbrug. Dicht bij de rivier is de mooiste grond, zegt Nico, omdat daar een laagje lichte grond is afgezet. Deze grond is wat bont. Met name op plekken waar in het verleden ooit een dijkdoorbraak is geweest, kun je hebben dat er maar een dunne kleilaag is. De gewassen hebben daar snel last van verdroging. „Vaak zijn het maar kleine plekken en heb je enkele meters verderop nergens last van”, aldus Nico. Verder van de rivier af vind je de zwaardere gronden, de komklei, die kalkarm en daardoor moeilijk bewerkbaar is. 25 hectare van hun grond, in een blok op 5 kilometer afstand, bestaat hieruit.

Op de lichtere grond hebben ze een gangbaar bouwplan van 1 op 4. Op de zware grond hanteren ze een extensiever bouwplan met vooral granen en bieten. Toch hadden ze vorig jaar ook op dit perceel aardappelen geteeld. Ze durfden dit wel aan omdat de graanteelt het jaar daarvoor onder goede omstandigheden was verlopen en er daarmee een goede structuur achterbleef. „Die grond is wel vruchtbaar, wat bleek uit een netto-opbrengst van 60 ton Agria's. Maar de bewerkbaarheid blijft een probleem.” Hoe gaan vader en zoon daarmee om? Zoon Hein: „Het beste is natuurlijk een winter met temperaturen van min tien. Als de condities goed zijn, proberen we de grond over de vorst voor te bewerken met een cultivator voor optimale vlaklegging.” Dit betreft alleen land voor suikerbieten en uien. Omdat dat uiteraard niet te voorspellen is, trachten ze ook in de herfst het land vlak te leggen na het ploegen. Onder heel droge omstandigheden met de cultivator, anders met de kopeg. In de spitmachine zien ze niet veel heil: „Beter slecht geploegd dan goed gespit.” Met spitten verdwijnt de bodem uit de grond.

Water

Hun bedrijf ligt niet in een polder. Dat wil zeggen: de ligging is boven de gemiddelde rivierstand. Uiteraard varieert deze. Hoge rivierstanden komen met name in de winter voor. Dan merken ze dat er meer water in de sloten staat door de druk van het water. Bij het hoge water in 1995 stond de rivier

weliswaar slechts een halve meter van de bovenkant van de dijk, maar toch was bij hen de situatie niet kritiek. Vader en zoon hechten er aan om de drainage goed op orde te houden. Geregeld wordt daarin geïnvesteerd. Een week voor het interview had het 70 millimeter geregend. Er was wat wateroverlast in de schuur, maar niet op de percelen.

Organische stof

In de zee leven schelpdieren. Hierdoor bevatten zeekleiafzettingen meer kalk dan rivierklei. Zolang Nico zich kan herinneren, wordt er daarom volop schuimaarde gebruikt. Ook organische mest. „We gebruiken zoveel mogelijk champignonmest. Deze bevat veel organische stof. Deze heeft de komende jaren nog steeds onze voorkeur, al wordt deze mestsoort door de strengere aanvoernormen minder aantrekkelijk.”

Het gebruik van varkensdrijfmest is juist minder, vooral door sterk schommelende gehalten in de mest. „Op onze grond moeten de gewassen met een volle benzinetank van start kunnen gaan”, zegt Hein, „maar door het mestbeleid is dat slechts een halflege tank. De buffers in de grond zijn onder druk komen te staan.” Ze zien verschijnselen in de gewassen die duiden op tekorten. Als reactie hierop worden soms bladbespuitingen met kali of magnesium toegepast. Ook proberen ze dit jaar een andere organischestof toeiening. Op het erf ligt een bult met groencompost. Aangezien de hoop er al een tijd ligt en nog onbegroeid is, maken ze zich over onkruidzaden geen zorgen.

Slakken

Opvallend is dat ze geen groenbemesters telen. Dit in verband met de aanwezigheid van slakken. Het gaat met name om de kielnaaktslak, een klein grijszwart slakje dat veel vraatschade kan veroorzaken, met name in de aardappelteelt. Als rassen worden Agria en Markies ingezet. Deze vinden hun weg via Aviko en McCain. Van aardappelopslag hebben ze op hun grond weinig last. En – daardoor – spelen aaltjes ook geen rol.

Uienteelt

Hein heeft de HAS in Dronten gevolgd. Tijdens stages in Flevoland kwam hij onder andere

in aanraking met de uienteelt. De gedachte kwam boven: waarom zou dat niet op onze grond passen? Zijn vader had er wel oren naar, ondanks dat er in het gebied amper uien worden geteeld. Er werden enkele hectares geteeld en die deden het goed. Inmiddels hebben uien een vaste plaats in het bouwplan verworven. Ze worden 1 op 6 geteeld, voor een deel gele, voor een deel rode uien. Wat meespeelt, is dat er ruimte in de bewaring is. Er kan 600 ton voor lange bewaring en 200 ton voor korte bewaring worden opgeslagen. De opslag voor de aardappelen bestaat uit een cel voor 650 ton en een voor 1.300 ton. Koprot

Is het een voordeel om uien te telen in een gebied waar dat weinig gebeurt? Die ervaring hebben ze niet. Zo is de koprotschimmel alom aanwezig, is hun visie. Ze trachten de teelt daarom zo netjes mogelijk te doen: met veel aandacht om beschadiging te voorkomen. „Vooral rode uien zijn echte juffertjes”, zegt Nico. De bemesting willen ze bewust niet te gek. „Als je het gewas opjaagt, heb je kans op problemen. Beter 5-10 ton minder per hectare dan allerlei problemen.”

Gebiedsontwikkelingen

De Betuwe ligt tussen diverse stedelijke gebieden rond Nijmegen en Arnhem. Daar hebben ze weinig nadeel van. Ze ervaren het zelfs als pluspunt om te wonen midden tussen niet-boeren. Vroeger was de Betuwe natuurlijk bekend vanwege de fruitteelt. Door de slechte jaren in de sector zijn veel van deze bedrijven verdwenen.

Een sector die juist wel toeneemt, is de boomkwekerij. Met name op de komklei breidt deze uit. De kalkarme komklei is hier juist ideaal voor! Van struiken en bomen die worden gerooid valt de kluit niet uit elkaar. Vandaar dat momenteel voor deze grond de prijzen oplopen tot wel 80.000 euro per hectare. „Voor een boomkwekerij heb je aan 6 hectare genoeg om een inkomen te behalen. Vandaar dat zij zulke hoge bedragen kunnen betalen.”

Werkzaamheden

Nico en Hein voeren vrijwel alle werkzaamheden zelf uit. Alleen bieten rooien, sloten uitkorven en mest uitrijden laten ze aan de loonwerker over. Met de oogst schakelen ze wel enkele mensen in om onder te rijden. ■

Bedrijfsgegevens

Nico (59) en Betty (58) van Olst en zoon Hein (31) hebben een akkerbouwbedrijf van 155 hectare in Andelst (Gld). Daarnaast wordt 50 hectare bewerkt voor anderen. Bouwplan: 1 op 4 aardappelen en bieten, 1 op 6 uien, rest wintertarwe en graszaad. Gebouwen zijn oorspronkelijk uit 1863. Opslag: voor 800 ton uien, voor bijna 2.000 ton aardappelen.

